

Když se loni, 15. dubna, ocitla v plamenech katedrála Notre Dame, mnoho lidí se shodlo na tom, že se jedná o znamení. Avšak v odpovědi na otázku – Znamení čeho? – se již rozcházel. Konzervativní pravicové kruhy v katolické církvi interpretovaly požár jako Boží varování pro zsvětštelou Francii, která nemá v úctě kříž, manželství, nenarozený lidský život, mnoho kostelů zcela zavírá nebo přestavuje na mešity. Levicovní aktivisté viděli v požáru spíše Boží soud nad církví, která je plná sexuálních skandálů a topí se v přepychu a pokrytectví.

Podobně je tomu s koronavirovou pandemií. Jedni v ní vidí Boží soud nad bohorovnými aspiracemi člověka, morálním zvráceností a bezohlednou ekologickou sebedestrukci. Jiní si všímají, že ti, kteří se už tak měli špatně, se mají ještě hůř a to jsme ještě v plnosti nezakusili důsledky zastavené ekonomiky, sociální izolovanosti a mediální manipulace.

Se znameními byl vždy problém, protože je lze vykládat různě. Označit nějaký jev jako znamení od Boha je jedna věc, shodnout se na výkladu toho, co tímto znaméním chtěl Bůh říci, je věc druhá.

Nikdo z politiků, sociologů, influencerů, youtuberů, ale ani teologů či kazatelů nepracuje v Božím PR, aby mohl poskytovat výklad toho, čím procházíme. Každý, koho slyšíme směle vynášet soudy a prognózy, jako kdyby byl tiskovým mluvčím samotného Hospodina, by nám měl být alespoň trochu podezřelý.

Pán Bůh nás zná a ví, že nás může v životě posunout tam, kam se máme dostat, a učinit nás takovými, jakými máme být, nejčastěji tak, že nám v životě na chvíli – obrazně řečeno – zhasne. Zkušenost noci, jakéhosi řízeného Božího *blackoutu*, při němž dojde k vyřazení lidské kontroly nad děním, není pro Bibli nic neznámého.

Zkusil jsem si udělat takový kratičký přehled biblických hrdinů a hrdinek, kteří v rozhodujících momentech života zakusili zkušenost Božího zhasnutí. Jen pomysleme na **Adama**, na kterého Pán Bůh přivedl mrákotu právě ve chvíli, kdy pro něj tvořil jeho životní partnerku. Anebo si vzpomeňme na **Jákoba**, kterému se na jedné životní křižovatce zdál sen, a díky tomuto snu si téměř hmatatelně uvědomil, že Bůh je s ním, co bylo předtím mimo jeho vnímání. Prorok **Samuel** poprvé uslyšel, jak jej Bůh oslovuje jeho vlastním jménem, když spal. Byl překvapen, že Bůh k němu hovoří právě v noci. Král **Šalamoun** měl předložit Hospodinu to, co by si nejvíce přál pro svou vládu, také v noci. Kdybychom se přesunuli do Nového zákona, stačí vzpomenout na **pastýře**, kteří v noci uslyšeli tu dech beroucí zprávu, že se jim i celému světu narodil Spasitel. **Nikodémovi** Ježíš uprostřed noci odhaluje, proč přišel na svět a jak se může člověk vnitřně zcela proměnit. Definitivní zlomení moci smrti se uskutečnilo taktéž v noci, která předcházela **Ježíšovu** slavnému zmrtvýchvstání.

Místo toho, aby lidé adresovali Bohu prosbu: *Bože, ukaž mi cestu k sobě*, mnohem raději volí slova: *Bože, dej mi znamení, abych věděl, že jsi*.

Zdá se, že v tomto ohledu se příliš neliší od Ježíšových současníků, kteří po něm také žádali znamení: *Mistře, chceme od tebe vidět znamení. On však jim odpověděl: Pokolení zlé a zpronevěřilé si hledá znamení; ale znamení mu nebude dáno, leč znamení proroka Jonáše. Jako byl Jonáš v břiše mořské obludy tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země*.

O jakém znamení zde Ježíš hovoří? Co měl společný Jonášův pobyt v břiše velryby s Ježíšem, pohřbeným do země? Jonáš stejně jako Ježíš byli tři dny a tři noci ponořeni do místa, kam nedosáhnou paprsky světla, kde panuje temno a samota. Ovšem tento zážitek byl předeherou něčeho nepředstavitelně velkého jednak pro samotné aktéry, ale zároveň i pro jejich okolí.

Přirozeně, že se nám nelíbí situace, kdy ztrácíme kontrolu nad svým životem. Ovšem měli bychom si uvědomit, že je mnohem lepší, jestliže se nám na nějakou dobu v životě setmí, a tento okamžik poslouží k tomu, abychom se zorientovali a vydali správným směrem, než abychom se v dokonalé viditelnosti slunečního světla hnali obrovskou rychlostí vpřed, ALE špatným směrem.

Zajímavě o tom píše v jedné ze svých knih americká autorka Barbara Brown Taylorová. Když jí bylo 40 let, rozhodla se přemístit z akademického a církevního výsluní na venkov. Dovolím si pouze doplnit, že v té době již měla za sebou vydání několika bestsellerů, zastávala pozici profesorky na vysoké škole a patřila k nejznámějším kazatelkám v USA.

V roce 2014 publikovala knihu s názvem: *Jak se naučit chodit ve tmě*. V této knize vypráví, čemu se naučila na venkově. V tomto díle mě upoutala analogie se slepicemi. Taylorová píše: *jen lidé z vesnice vědí, že chtějí-li přemístit slepice, je nejlépe tak učinit za soumraku. Slepice, poslušně usazené na bidýlku, nebudou klást žádný odpor, budete-li je chtít přemístit z jednoho místa na druhé. Ovšem pokusíte-li se o totéž ve dne, čeká vás zcela jistě veselá honička.*

Ovšem poté Taylorová přestává mluvit nikoli jako chovatelka drůbeže, a začíná promlouvat jako teoložka. A říká: *jestliže chce s námi Pán Bůh učinit nějaké významné změny, sešle nám do života trochu více tmy. Protože když se nám v životě setmí, přijímáme změny snadněji. A Pán Bůh nás může posunout z jednoho místa na druhé. A pokračuje: Když jsem se na venkově často ocitla v úplné tmě, naučila jsem se věci, které bych se nikdy ve světle velkoměsta nenaučila. A byly to věci, které v jistém slova smyslu zachránily můj život. Proto jsem došla k tomuto závěru: tmu potřebujeme stejně tak, jako potřebujeme světlo.*

Vztah k Bohu, který by měl probíhat výlučně v plném slunečním světle, bez náznaku stínu nebo mráčku, by byl jen polovičatý, neúplný, nerealistický. Je to, jako kdybychom si přáli prožívat v průběhu roku jen některá roční období a jiná odmítali, nebo jako kdybychom chtěli ve 24hodinovém cyklu prožívat jen některé denní hodiny a ty noční zcela odmítali.

Jestliže se chceme naučit něco z rytmu přirozeného světa, jestliže se chceme naučit něco z rytmu našeho vlastního života, nemůžeme přejít bez povšimnutí lekce, které nás učí tomu, že tma tvoří neodmyslitelnou část našeho života.

Každý z nás si potřebujeme čas od času uvědomit, že nejsme všemocní, nemáme vše pod kontrolou, že sluníčko nebude nad námi stále svítit a obloha nezůstane vždy bez mráček. Jestliže toto mají zprostředkovat okamžiky, kdy se v našem životě jakoby setmí, pak bychom si je měli dopřát a nebát se zůstat v nich o pár vteřin déle.

Už je to hodně dávno, co jsem z úst jednoho z nejvýznamnějších dosud žijících luterských teologů, Roberta Colbeho, slyšel výrok: Mám rád luterskou zbožnost, protože si s ní vystačím nejen v nádherných letních dnech, ale nemusím ji odložit ani v dešti nebo bouřce.

Co chtěl těmito slovy vyjádřit? Jistě mnohem více, než komentovat meteorologické rozmary léta. Mám za to, že chtěl vyzdvihnout jeden z rysů luterské spirituality, která je natolik realistická a zemitá, že díky ní člověk dokáže vybudovat s Bohem tak silný vztah, že jím neotřese ani nepřízeň života či osudu.

Závěrem zbývá položit si otázku, zda jsme ochotni spolupracovat s Bohem i tehdy, kdy se události v našem životě vyvíjí jinak, než bychom si přáli? Většinou se lidé snaží udržet si za každou cenu místo u životního kormidla, protože se domnívají, že jen tak je jejich život v bezpečí. Nabízí se otázka, zda by nebylo rozumnější využít potenciál, který se skrývá ve věcech darovaných, nikoli vydřených, v daru noci, nikoli v křeči dne, v prohře, nikoli ve vítězství, v odevzdání, nikoli vlastnění, a díky nim vyrůst do své skutečné velikosti?